

**Техніко-тактичні дії гандбольних воротарів під час змагальної діяльності
(на прикладі чемпіонату світу 2017 року серед чоловічих команд)**

Петренко Є. А., Бикова О. О.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. Розглянуто різновиди техніко-тактичні дій, що використовуються гандбольними воротарями високої кваліфікації під час ігрової діяльності.

Ключові слова: гандбольні воротарі, техніко-тактичні дії, випад, фінт, шпагат, гра рукою, гра ногою.

Актуальність. На сьогоднішній день проведено досить досліджень змагальної діяльності спортсменів, які дозволяють істотно впливати на ефективність побудови тренувального процесу [3, 4, 5, 6]. Але більшість існуючих досліджень у гандболі спрямована на вирішення різних завдань оптимізації тренувального процесу гандболістів – польових гравців [1, 2, 5].

У той же час, у сучасному гандболі, у більшості випадках результат зустрічі залежить від рівня майстерності воротарів [6]. Техніка та тактика голкіпера дуже складні та різноманітні, значно відрізняються від техніки та тактики польових гравців. Тому питання вивчення та аналізу змагальної діяльності гандбольних воротарів, яке порушується у даній кваліфікаційній роботі залишається актуальним та практично значимим.

Мета роботи – визначити різновиди техніко-тактичні дій, що використовуються гандбольними воротарями високої кваліфікації під час ігрової діяльності.

Завдання роботи:

1. Проаналізувати науково-методичну літературу з питань технічної та тактичної підготовки гандболістів.

2. Визначити техніко-тактичні дії, що використовують воротарі у захисті та нападі під час змагальної діяльності.

3. Визначити вплив часу введення м'яча у гру воротарем на вид та ефективність нападу польових гравців.

Об'єкт дослідження – змагальна діяльність воротарів у гандболі.

Предмет дослідження – частота та ефективність застосування різновидів техніко-тактичних дій під час ігрової діяльності воротарів.

При вирішенні завдань дослідження нами застосовував наступні **методи:** аналіз науково-методичних джерел, педагогічне спостереження, методи статистичної обробки даних.

Результати дослідження. У результаті педагогічного спостереження за іграми чемпіонату Світу 2017 року серед чоловічих команд ми отримали данні про змагальну діяльність кваліфікованих воротарів у захисті та визначили переважно які техніко-тактичні прийоми вони використовують в залежності від виду організації атаки суперником.

В середньому за гру кваліфікований воротар виконує 70 прийомів гри у

захисті (рис. 1): найчастіше гандбольні воротарі виконували спробу відбити м'яч руками, наступним технічним прийомом за кількістю спроб став мах ногою, ще рідше воротарі грають у захисті воріт використовуючи випад, фінти. Всі перелічені вище способи затримки м'яча воротарем використовувалися у кожній з 10 змагальних ігор. Під час нашого дослідження також були встановлені технічні дії, які використовуються воротарями не у кожній грі: це прийом м'яча та «шпагат».

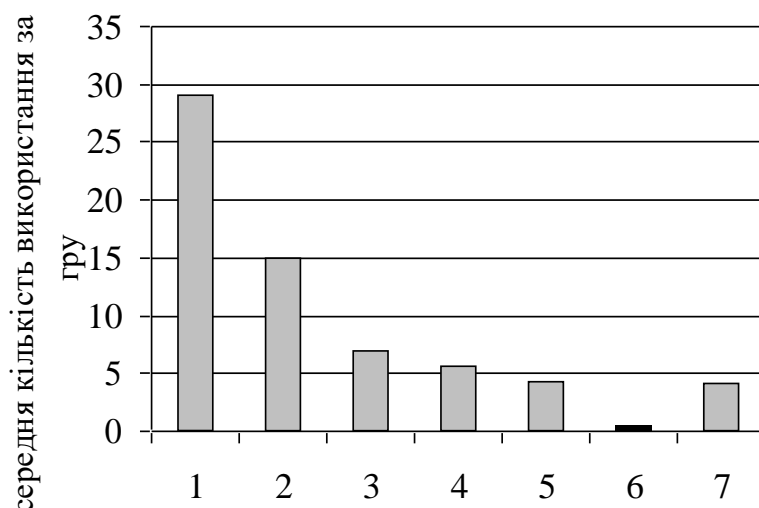

Рис. 1. Техніко-тактичні дії кваліфікованого воротаря у захисті

Примітка: 1 – гра руками, 2 – мах ногами, 3 – фінт, 4 – випад, 5 – гра двома ногами та гра на виході, 6 – прийом м'яча, 7 – «шпагат»

Проведений аналіз змагальної діяльності гандбольних воротарів, що приймали участь у чемпіонаті Світу 2017 року серед чоловічих збірних команд дозволив визначити ефективність різних способів захисту воріт (табл.1).

Таблиця 1

Ефективність застосування різних способів захисту воріт кваліфікованими воротарями, % (n=20)

Статистичні показники	Техніко-тактичні дії воротарів									
	Гра руками		Мах ногою		Випад		Фінт		«Шпагат»	
	1 тайм	2 тайм	1 тайм	2 тайм	1 тайм	2 тайм	1 тайм	2 тайм	1 тайм	2 тайм
\bar{X}	50,1	53,7	43,3	45,3	47,1	45,3	60,7	60,2	70,2	73,2
m	1,43	1,25	1,54	1,34	1,29	0,95	1,93	1,53	1,43	1,32
t	1,90		0,98		1,12		0,20		1,54	
p	>0,05		>0,05		>0,05		>0,05		>0,05	

Так, ефективність гри руками у кваліфікованих воротарів становила $50,1 \pm 1,54$ % у першому та $53,7 \pm 1,25$ % у другому таймі. Порівнюючи ефективність захисту воріт руками у першому та другому таймі гри достовірних відмінностей нами не було встановлено ($p > 0,05$). Ефективність застосування маху ногою голкіперами становила $43,3 \pm 1,54$ % у першій половині матчу та $45,3 \pm 1,34$ у другій, тобто у другому таймі ефективність воротарів при

виконання захисту воріт махом ноги була вищою, але не мала достовірної відмінності ($p>0,05$). Встановлено, що «випад» чоловіками-воротарями застосовується під час змагальних ігор лише 5,7 разів за гру із ефективністю $47,1\pm 1,29\%$ у першому таймі та $45,3\pm 0,95\%$ у другому таймі. Тобто у другій половині матчу нами встановлено зниження ефективності виконання цієї техніко-тактичної дії, але воно не мало достовірного характеру ($p>0,05$). Ефективність виконання «фінтів» під час захисту воріт у обох половинах матчу була майже однаковою: $60,7\pm 1,93$ – 1 тайм та $60,2\pm 1,53$ – другий тайм. Слід наголосити, що і частота застосування цієї захисної дії воротарями була не висока – в середньому 7 разів за гру. Різниця у ефективності виконання цієї захисної дії воротарів у першому та другому таймах змагальної гри не мала достовірності ($p>0,05$). Виконання «шпагату» воротарями відмітилося з ефективністю $70,2\pm 1,43\%$ у першому таймі та $73,2\pm 1,32\%$ у другому таймі. Статистичної відмінності між показниками ефективності у першому та другому таймах гри не встановлено ($p>0,05$).

Проведення кореляційного аналізу даних дозволило встановити відсутність взаємозалежності між ефективністю виконання техніко-тактичних захисних дій кваліфікованими гандбольними воротарями та порядковим номером тайму гри ($-0,16$), тобто на цьому етапі підготовки спортсмени мають високий рівень підготовленості, який визначає підтримання однакового рівня виконання захисних дій воротарями.

Правилами гри у гандбол дозволено воротарям приймати участь у нападі та атакувати ворота суперника. Однак на змаганнях міжнародного рівня останнім часом тренерами для вирішення різних тактичних завдань застосовується практика заміни воротаря на польового гравця. У зв'язку з цим єдиний прийом нападу, що використовували воротарі під час ігор чемпіонату Світу 2017 року (починаючи з чвертьфінального етапу змагань) став ввід м'яча у гру – передача м'яча партнерові.

Проведений кореляційний аналіз даних показав тісний позитивний взаємозв'язок між часом вводу м'яча у гру та видом організованого нападу польовими гравцями ($r=0,71$). Середній позитивний взаємозв'язок був встановлений між часом вводу м'яча воротарем та результативністю контратак польовими гравцями ($r=0,56$). Таким чином, чим швидше воротар вводить м'яч у гру, тим вірогідніше будуть організовані контратакувальні дії польовими гравцями та збільшиться шанс результативної атаки та враження воріт суперника.

Проведене дослідження змагальної діяльності кваліфікованих воротарів дозволило зробити **висновки**:

1) сучасний гандбол набуває нових тактичних рішень з боку тренерів у керівництві командою під час змагань;

2) час, який воротар витрачає на обробку м'яча після кидка суперника у ворота та виконання передачі має вагомий вплив на вид організації нападу польовими гравцями;

3) найчастіше воротарі застосовують махи ногами та руками під час захисту воріт при кидках.

Література

1. Бикова Е. А. Использование способов плавания для повышения функциональных возможностей гандболисток в подготовительном периоде годового цикла / Е. А. Быкова, Е. Я. Стрельникова, Г. Л. Стрельников. // Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях: сборник статей VIII международной научной конференции, 3 февраля 2012 год. Белгород-Харьков-Красноярск: ХГАДИ, 2012. – С. 17–20.
2. Бикова О. О. Вплив спеціально спрямованих вправ на рівень підготовленості до змагань гандболістів 13-14 років / О. О. Бикова. // Здоровье, спорт, реабилитация. – № 3. – 2016. – С. 14–19.
3. Помещикова И. П. Анализ выступления команды девушек Украины на чемпионате Европы по баскетболу в 2012 году/ И. П. Помещикова, А. С. Кучеренко, И. М. Евтушенко // Физическое воспитание студентов. – 2013. – № 1. – С. 49–54.
4. Помещикова И. П. Исследование эффективности выступления мужской сборной команды Украины на чемпионате мира по баскетболу в 2014 году / И. П. Помещикова, Н. А. Пашенко, Н. И. Чуча, Е. Я. Стрельникова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2015. – № 2. – С. 161–165.
5. Тіщенко В. О. Структура та зміст змагальної діяльності кваліфікованих гандболісток / В. О. Тіщенко // Фізична активність, здоров'я та спорт. – 2011. – №3 (5). – С. 42–49.
6. Цапенко В. А. Особенности и эффективность соревновательной деятельности вратарей в гандболе (на материалах VII Чемпионата Европы среди женщин)/ В. А. Цапенко, В. А. Петров // режим доступа: <http://bmsi.ru/doc/64b7f6cf-f732-4fd2-ba36-0575afbd2c7>

Інформація про авторів:

Петренко Е. А. – студент

Харківська державна академія фізичної культури

Бикова О.О. – ст. викладач кафедри спортивних і рухливих ігор

Харківська державна академія фізичної культури

E-mail: helena.nesen@gmail.com